

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 142

София, 23.04.2012 г.

Върховният касационен съд на Република България, първо гражданско отделение в закрито заседание , в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЖАНИН СИЛДАРЕВА
ЧЛЕНОВЕ : ДИЯНА ЦЕНЕВА
БОНКА ДЕЧЕВА

разгледа докладваното от съдията Д. Ценева гр.д. № 572/ 2011 година по описа на ВКС, I г.о. и за да се произнесе, взе предвид :

Производството е по чл. 288 ГПК.

С решение № 243 от 09.03.2011 г. по в.гр.д. № 80/2011 г. на Варненския окръжен съд е отменено решение № 4312 от 13.12.2010 г. по гр.д. № 2520/2010 г. на Варненския районен съд и вместо него е постановено друго, с което Д. П. Н. е осъден на основание чл. 108 ЗС да предаде на М. П. Д., Д. Й. Д., Г. Й. Й., М. Д. П., М. П. Р., З. П. Ж., Х. А. Д., З. Х. А., Р. Х. Х., С. К. М., И. М. И., С. И. М., К. И. М., А. К. Д., П. К. Н. и Д. А. Й. собствения им недвижим имот с идентификатор № 10125.2010.67 по действащата кадастрална карта на [населено място], находящ се в кв. В., м. "В. йолу", с площ 1017 кв.м, при граници на реалната част : от три страни имот № 10135.2010.55 и имот № 10135.2010.82, както е посочен на скицата на л. 38 от делото, която, приподписана от съда, е неразделна част от решението.

В срока по чл. 283 ГПК против въззивното решение е подадена касационна жалба от Д. П. Н.. Изложени са доводи за недопустимост на въззивното решение като постановено по недопустим иск, като се твърди, че спорът за собственост между страните е разрешен със сила на пресъдено нещо с решението по гр.д. № 3850/01 г. по описа на Варненския районен съд. На следващо място са изложени оплаквания за неправилност на решението като постановено при съществени нарушения на съдопроизводствените правила и на материалния закон.

В изложението по чл. 284, ал.1, т.1 ГПК на основанията за допускане на касационно обжалване касаторът сочи, че са налице предпоставките на чл. 280, ал.1, т.1 и 2 ГПК по процесуалноправните въпроси, касаещи възможните оспорвания и възражения, които ответникът по предявен ревандикационен иск може да прави в хипотеза, при която се иска предаване на владението върху имот, собствеността върху който е възстановена по реда на ЗСПЗЗ, разпределянето на доказателствената тежест и определяне предмета на доказване при оспорване на реституционното решение и при наведени доводи относно липсата на предпоставки за придобиване на право на собственост по реда на § 4а ПЗР на ЗСПЗЗ. Позовава се на решение № 138 от 23.03.2010 г. по гр.д. № 2463/08 г. на II г.о. на ВКС, решение № 244 от 15.05.2010 г. по гр.д. № 60/09 на II г.о. на ВКС, решение № 157 от 25.06.2010 г. по гр.д. № 409/09 г. на II г.о. на ВКС, ТР № 6/2005 г. на ОСГК на ВКС, решение № 175 от 04.06.2010 г. по гр.д. № 579/09 г. на II г.о. на ВКС, решение № 24/99 г. по гр.д. № 1912/97 г. на ВКС, решение № 939 от 22.06.2006 г. по гр.д. № 1317/05 г. на ВКС, решение № 1082 от 05.12.2008 г.

по гр.д. № 2570/07 г. на П г.о. на ВКС. Сочи също, че въззивното решение следва да се допусне до касационно обжалване на основание чл. 280, ал.1, т.3 ГПК, тъй като с цел точното прилагане на закона е необходимо да бъде уеднаквена съдебната практика по въпроса относно възможността ползвателя по предявен ревандикационен или установителен иск от ищец с възстановено по реда на ЗСПЗЗ право на собственост да оспорва материалната законосъобразност на решението на ОСЗ/ ПК/ и наличието на предпоставки за възстановяване правото на собственост, както и пределите и тежестта на доказване на правата по позитивното решение на ОСЗ/ ПК/. Твърди, че по този въпрос е налице противоречива практика на ВКС, формирана с решения, постановени по реда на чл. 290 ГПК.

Ответниците по касация в писмен отговор на касационната жалба изразяват становище, че същата е неоснователна.

Върховният касационен съд, състав на първо гражданско отделение, за да се произнесе по допускане на въззивното решение до касационно обжалване, взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл. 108 ЗС. За да обосноват претендираното право на собственост, ищите са се позовали на наследствено правоприемство от П. М. С. и решение № 1112 от 05.07.2004 г. на ОСЗГ- [населено място], с което е възстановено правото на собственост на наследниците на П. С. в съществуващи / възстановими/ стари реални граници на имот – нива от 12.114 дка в местността ”В. йолу”, съставляваща имот № 010055 по картата на землището.

Срещу предявеният иск ответникът е направил отвод за пресъдено нещо, като е поддържал, че спорът за собственост на процесния имот е разрешен с влязло в сила решение по гр.д. № 3850/2001 г. на Варненския районен съд. Това възражение е намерено за неоснователно от въззивния съд, който е приел, че липсва обективна и субективна идентичност между двете дела. Посочил е, че ищци по гр.д. № 3850/ 01 г. на Варненския районен съд са били наследниците на М. П. М., който е един от наследниците на общия наследодател П. М. С., докато ищци по настоящото дело са наследници на други наследници на общия наследодател - Д. П. П. и М. П. Х.. На следващо място, искът за собственост по гр.д. № 3850/01 г. е бил основан на твърдение за право на собственост върху имота, придобито на основание решение № 282/2004 г. на ПК В. за възстановяване на правото на собственост на наследниците на М. П.. Това решение е било отменено по реда на чл. 14, ал.7 ЗСПЗЗ след успешно проведен иск по чл. 14, ал.4 ЗСПЗЗ и е постановено решение № 1112 от 05.07.2004 г., с което правото на собственост е възстановено на името на наследниците на общия наследодател- П. М. С.. При проверка на обжалваното въззивно решение настоящият състав не констатира данни, сочещи на вероятна недопустимост на същото. Доводите на касатора за идентичност по страни и предмет между настоящото дело и гр.д. № 3850/01 г. по описа на Варненския районен съд не се оправдават от доказателствата по делото. Вярно е, че част от ищите по настоящото дело - М. Д. П., М. П. Р., З. П. Ж., А. Д., П. Н., Х. Д., Р. Х. и З. А. са наследници съответно на П. М. П., Д. М. С. и К. М. А., които са били ищци по гр.д. № 3850/01 г. на Варненския районен съд, както и че с влязло в сила решение по това дело искът им за ревандикация на 1000 кв.м от имот № 010055 по картата на възстановената собственост против Д. Н. е бил отхвърлен. Доколкото обаче ищите по предходното дело са основали претендираното право на собственост на решение № 282 от 21.12.1994 г. на ПК- В., с което е било възстановено правото на собственост върху имота на наследниците на Минна П., то влязлото в сила решение е формирало сила на пресъдено нещо по отношение на това придобивно основание. Постановеното ново решение № 1112 от 05.07.2004 г. на ОСЗГ- В., с което на основание чл. 14, ал.4 ЗСПЗЗ във връзка с влязло в сила решение по гр.д. № 1105/1999 г. на Варненския районен съд

по иск по чл. 14, ал.4 ЗСПЗЗ , нивата от 12 дка в м."К. Т." /В. йолу/ е възстановена на наследниците на общия на ищците наследодател- П. М. С., е нов факт, който не е преклудирани от силата на пресъдено нещо на решението по гр.д. № 3850/01 г.

За да постанови обжалваното решение, въззивният съд е приел, че решение № 1112 от 05.07.2004 г. на ОСЗГ [населено място] легитимира ищците в качеството им на наследници на П. М. С. като собственици на процесния недвижим имот № 67 по кадастралната карта, който е част от възстановения с това решение земеделски имот-нива от 12.114 дка в м." В. йолу", съставляващ имот № 010055 по картата на землището. Приел е, че в хипотезата на спор за собственост между реституиран собственик и ползвател на земеделски имот, последният не може да оспорва материалната законосъобразност на решението за възстановяване на собствеността в стари реални граници, а следва да установи предпоставките на § 4 а ПЗР на ЗСПЗЗ за трансформиране на правото на ползване в право на собственост, тъй като само в този случай може да противопостави свои права върху имота. След преценка на събраните по делото доказателства е направил извод, че ответникът не е придобил право на собственост на основание § 4а ПЗР на ЗСПЗЗ, тъй като правото на ползване върху имота му е било предоставено от недържавен орган без правомощия по някой от актовете по § 63 ПЗР на ППЗСПЗЗ, както и поради това, че не е доказано в имота към 01.03.1991 г. да е имало построена сграда по смисъла на § 1в от ПЗР на ППЗСПЗЗ и ответникът- ползвател да е заплатил в срок цената по оценителния протокол.

Поставеният в изложението по чл. 284, ал.3, т.1 ГПК процесуалноправен въпрос относно възможните оспорвания и възражения, които ответникът по предявен ревандикационен иск може да прави в хипотеза, при която се иска предаване на владението върху имот, собствеността върху който е възстановена по реда на ЗСПЗЗ, осъществява общото изискване на чл. 280, ал.1 ГПК, тъй като е обусловил изхода по спора.

В решение № 138 от 23.03.2010 г. по гр.д. № 2463/08 г. на II г.о. на ВКС, постановено по сходен на настоящия казус, е прието, че ответниците по предявения ревандикационен иск разполагат с възможността да оспорят валидността, а оттам и вещноправните последици на решението за възстановяване на собствеността в реални граници, като оспорят предпоставките за възстановяване на собствеността, включително и като поддържат, че наследодателят на ползващите се от реституционното решение на ПК лица не е притежавал правото на собственост върху възстановения имот към момента на образуване на ТКЗС.

В решение № 185 от 28.05.2010 г. по гр.д. № 65/2010 г. на II г.о. на ВКС е прието, че ползвателят, като трето лице по отношение на административното производство по възстановяване на собствеността, няма правен интерес да се защитава с възражения относно материалната незаконосъобразност на реституционния акт, включително и относно наличието на идентичност между възстановения имот с имота, притежаван преди масовизацията на земята. В тежест на ищеца по този иск е да докаже, че му е признато право на възстановяване на собствеността от компетентния административен орган, а на ответника- да установи, че са осъществени предпоставките на закона за придобиване на собствеността по реда на § 4а и сл. ПЗР на ЗСПЗЗ, понеже само по този начин може да отблъсне претенцията на бившия собственик.

И двете решения са постановени по реда на чл. 290 и сл. ГПК и съставляват т. нар. "задължителна практика на ВКС" по смисъла на чл. 280, ал.1, т.1 ГПК. За преодоляване на обективизираното чрез тях противоречие при разрешаване на един и същ правен въпрос настоящият състав намира, че на основание чл. 292 ГПК следва да бъде сезирано общото събрание на ВКС за постановяване на тълкувателно решение.

Водим от гореизложеното съдът

О П Р Е Д Е Л И :

СПИРА производството по гр.д. № 572/2011 г. по описа на ВКС, I г.о.

ПРЕДЛАГА на Общото събрание на ГК да постанови тълкувателно решение по следния въпрос:

Допустимо ли е по иск за собственост на недвижим имот ответникът, който противопоставя върху имота права по § 4а или 4б ПЗР на ЗСПЗЗ, да се брани с възражение за материална незаконосъобразност на решението ОСЗ / ПК, ОСЗГ/, в това число и че лицето, на което е възстановено правото на собственост, респ. неговият наследодател, не е бил собственик на имота към момента на образуване на ТКЗС или че възстановеният имот не е идентичен с притежавания преди колективизацията на земята.

ПРЕДСЕДАТЕЛ :

ЧЛЕНОВЕ: